

סימן רטו

מכתב מאנגליה לזכרון מאיר

בס"ד ג' לפרשת צו ו' ניסן תשנ"ט

לכבוד הרב הגאון המפורסם בתורתו ויראתו
וספריו הנפלאים מרביץ תורה"ק ברבים הר"ר משה
מרדכי הלוי שליט"א

שלום ברכה וכל טוב!

קבלתי הפקס מיום ה' ר"ח ניסן וגם של
עש"ק ויקרא, ואכתוב מה שבידי הדלה.

א. בענין התוס' עבורי דרעא אטוטפתא, בדברי
התוס' שם, לכאורה לא כתבתי כונתי כראוי,
כאשר למדתי התוס' הי' קשה לי מה שייך בזה
אין מעבירין על המצוות, הא הי' דין שמחוייב
לעבור ולכאורה נדחה כאן „אין מעבירין על
המצוות“, לזה כתבתי שמסוגיין ברור דאף דיש
אסור להזנות, מ"מ חל דין אין מעבירין וצריך
לחזור. ונהי דבתפלין לא שייך שצריך לחזור,
מ"מ למדנו שכאשר חל דין אין מעבירין צריך
לחזור, א"כ מסתבר שיש להשתדל שלא יעבור
על אין מעבירין שיגיע לשל יד תחלה. האם
זה נכון?

ג. תודה רבה בעד ה"שיח יצחק" שהראה לי
כת"ר.

ו. לדברי החז"א דרק ביו"כ יש צורך בבהמות
לעשות מקצת העבודות ככל בהמה, הי' משום
דאינה עבודת קרבן רק לעבודת היום. והנה
פשוט דודאי צריך הכשר קרבן ג"כ מלבד דין
עבודת היום, ולפ"ז לר"א ור"ש כבר נשלם
עבודת הקרבן ע"י מתנה א' בין הבדים, אף
שלא עלה מדם על המזבח, ואף דלא מצינו
קרבן בלי דם, לא בעינן על המזבח, וסגי בהזאה
א' בין הבדים. כמדומני שזה פשוט.

יא. ס"ח ע"ב, נעשית מצוותו, לא הבנתי, אטו
האי מ"ד לא ס"ל דבעי דחיה לצוק? בבקשה
להסביר לי.

יג. אינו מובן, דאם יש חיוב לברך עוד הפעם
(אולי מטעם הרש"ש או טעם אחר) מה שייך
בזה שגרם ברכה שאינה צריכה?

כת"ר האריך בענין קיץ המזבח, ולא אדע,
אבל בכל פעם שהגעתי ל"קיץ המזבח" פירשתי
כדברי הרמב"ם שהביא כת"ר, „ואוכלים אותם
בני אדם תוספת על סעודתם“, ולשון תוספת על
סעודתם הי' כאשר גמרו עיקר סעודתם, וזהו
כאשר המזבח בטל מחובות ונדבות. ואם נתקבלה
ההלכה של קיץ המזבח בלשון „קיץ" הי' דפירש"י
ותוס' כאשר המזבח בטל, וזוהי הפשט גם ברמב"ם
בהלכותיו. האם זה ניתן ליאמר?

ואכתוב הערות קצרות:

א. דף ע"ד ע"א רש"י ד"ה שבתון, וגבי ענוי
כתיב, וכי היכי דשבתון האמור בשבת ... ה"נ
שבתון דגבי ענוי. לא ידענא מדוע הוצרך רש"י
להביא דוגמא משבת.

ב. דף ע"ד ע"ב רש"י ד"ה ואם נפשך לומר,
בסוה"ד „ענוי שהוא אבידת הנפש בתוך חלל
הגוף מיירי“, לכאורה כוונת רש"י לפרש דגם
ע"י ישיבה בחמה אפשר „והאבדתי“ לזה הוסיף
רש"י בתוך חלל הגוף, ולא ידענא כונתו, דא"כ
מנין „והאבדתי“ מיירי בתוך חלל הגוף וצ"ב.

ג. דף ע"ח מלא אסור פירש"י שמא ישפכו,
וצ"ע להני ראשונים דרחיצה דרבנן (ולת"י לכו"ע
במקצת הוי דרבנן) למה גזרו חז"ל?

ד. ע"ז ע"ב. דכתי' וישכב אותה ויענה, לכאורה
לא דמי, דשם הי' בע"כ, נגד רצונה, — [מ"מ
משמע דאח"כ רצתה כמבואר ברש"י ד"ה מביאות
אחרות, וזוהי כח יצה"ר].

בכבוד רב

אינני יודע אם אכתוב עוד הפעם לפני הפסח,
על כן אסיים בברכת חג כשר ושמח.

סימן רטז

מכתב מזכרון מאיר לאנגליה

[שזע לשזע הזאות שעל הפרוכת ועוד ארצע
לארצע מתנות שעל קרנות המוצח הפנימי?
אולי יוכל כת"ר שליט"א לזאר לי דזר זה כס"ד.

בהא דדף ס"ח ע"ז חשכתי צעיותי שאכן כן
הוא שלהאי מ"ד לא צעינ דחי' לזוק,
אבל רואה אנכי שכת"ר שליט"א מרחיק סבא
זו, וממילא הדרי צי, עד אשר נמצא מה מפורש
בזה בקדמונים.

מש"כ כת"ר שליט"א צביאור ענין קיץ המוצח
הדברים נראים נכונים ואמתיים.

על הערותיו היקרות (א) (ב) — איני יודע.
לאות (ג) — אולי יועילו לזה דברי הגר"א
באות"ס סי' רנ"ב ס"ו "דמודה רבא דאיכא דוכחא
דגזינן גזירה לגזירה, והיינו שקרוצ לצוא לידי
פשיעה וכמ"ש כל שאסור לצאת לר"ה אסור
לצאת לחצר ואפי' בדברים שפטור אבל אסור
וה"ט שהאשה עשו' לפשט חכשיטי' וכן האיש
להניח כליו", יעוי"ש בדבריו הקדושים צביאור
הגר"א זיע"א.

והכי נמי נימא הכי שזכוס מלא החשש שמא
ישפכו המים עליו ויהי' בזה רחילה ביוהכ"פ
הוא דבר "שקרוצ לצוא לידי פשיעה".

האם זה תירוצ נכון או שאין הנידון דומה כלל
לראי'?

לאות (ד) — כמדו' שראיתי בתוספת יוהכ"פ
שמדבר על שאלה זו וכותב ששואל זאת
החדושי הלכות. והיינו המהרש"א. אבל צמהרש"א
לא מנאחי זאת. ונריך לי בירור.

אבקש להאיר עיני צהאלות הבאות:

(א) במשנה יומא כ"ב א' "ומה הן מוציאין
אחת או שתיים ואין מוציאין
אגודל במקדש"

כס"ד עש"ק הגדול פ' לו ט' ניסן חשנ"ט
לרומעכתר"ה ידיד נפשי היקר מאד שליט"א
נעימות צימינס נח עם כל הנלוים עליו
ד' עליהם יחיו!

חודה רבה מאד על מכתב קדשם שהגיעני
בפקס ציום ג' ומאד מאד נהניתי מהכל.
מה שכתב צענין "אין מעבירין על המצוות"
דברי חכמה המה.

מש"כ כת"ר ע"ד ד' החזו"א לחלק צין קרצנות
יוה"כ ושאר הפנימיים הוא קילורין לעינים.

ולא אמנע מלזקש מידידי שליט"א לעזור לי
צענין זה, שהנה כשלמדנו לראשונה כס"ד
בלימוד הרצים את דברי החזו"א הקדושים הללו
ציומא ס"א א' שזשאר פנימיים לימא להאי דינא,
שאלנו כס"ד מוצחים ק"י צ' שאמרו שם "אמר
רבא ומודה רבי אלעזר צדמים דתנן רבי אלעזר
ורבי שמעון אומרים ממקום שפסק הוא מתחיל",
ופשטות דברי הגמרא והרש"י והתוס' שם דמיירי
בכל החטאות הפנימיות, הרי דאימא לדינא דר"א
ור"ש לא רק בקרצנות יוהכ"פ, אלא בכל הפנימיות,
והשתוקקנו לדעת מה אמרו בגמרא זו גם הגרי"ז
[שצטטנסיל זכחים דף ל"ט כחוב שאמר ג"כ
כהחזו"א] וגם החזו"א.

עד שראה זה פלא הראה לנו ג"א שליט"א
בספר גזי ראשונים על מסכת יומא דף
ס"א שהרב המו"ל ז"ל כותב ששאל הוא עצמו
מקמי החזו"א קושיא זו מוצחים ק"י צ'! והחזו"א
השיב לו שדבריו אולי רק אליבא דר"מ, אבל
לר"א ור"ש ממקום שפסק הוא מתחיל גם בשאר
פנימיים! [יעויין כס' "משמר הלוי" זכחים עמ'
שע"ו צהערה שם].

ובעניותי איני יודע הציאור לחילוק זה, אם
הסבא היא שא"א להתכפר על חטא
בשמי צהמות, איך אפשר להתכפר צי"א צהמות.

למאי אינטריך למיתני "צמקדש", הלא צפייס
שצמקדש איירינן, ומה היתה המשנה
חסרה אילו אמרה "ואין מויליין אגודל" צלי
תיצת "צמקדש"?

במשנה יומא נ"ח ב' "מקום שהוא
מתחיל בחטאת על מזבח החיצון
משם הי' גומר על מזבח הפנימי" — מאי
אשמועינן התנא בזה? ולכאורה משנה יתירה
היא? ומה מלמדנו?

וכן צצרייתא בגמרא שם "מקום שרבי יוסי
הגלילי מתחיל שם רבי עקיבא פוסק מקום
שרבי עקיבא מתחיל שם רבי יוסי הגלילי פוסק"
— מאי אשמועינן בזה? ומה זה מלמדנו?

נ"ט א' הגהות הגר"א אות ג' מלכד
שמתורן צהגהה זו קושיית הת"י האם
גם מיושב בזה קושיית הרש"ש על ציבור הגר"א
צמ"א ו'?

ס"א ב' רש"י [ד"ה ולקח] "וכל לקיחה
האמורה בדם תיכף לשחיטה לשון
קבלה הוא" למעט "ולקח מדם הפר", ולקח
מדם הפר ודם השעיר" שציוכ"פ שלא נאמר
מקף לשחיטה, ואין הכוונה לקבלה.

ה) ס"ז ב' תוס' "התם כבשים והכא פרים
אבל גבי מנחות שם מנחה אחת היא".

למה נריך להקשות גם צכצשים וגם צפרים?

ו) ס"ט א' צליל צצ"ק האחרון הצעתי לפני
הלומדים שי' את שאלת כת"ר שליט"א
[כמוצן צעילוס שם, צרצונו] למה אמרו צגמרא
מטעם "עת לעשות לה' הפרו תורתך", ולא
מטעם פשוט דפיקוח נפש.

והשיב צני הרצ שלמה הלוי שליט"א
שכתוב צגמרא "יום שצקשו כותיים את
צית אלקינו מאלכסנדרוס מוקדון להחריצו ונתן
להם רשות", ויכלו להחריצ את ציהמ"ק צלי
להרוג יהודים, וא"כ אין כאן שאלה של פיקוח
נפש, רק עת לעשות לה' לשמור על צית המקדש.

האם זה נכון?

צצתא טצא ותמיד טוצ ושמת ואת חג
המצות יחוגו צדילות ומכה עוד השנה לק"פ
ועומר ורתי' ותגיגה ושמתה וטצו צנים לצבולס

ציקרא דאורייתא

משה מרדכי הלוי שולזינגר

סימן ריז

מכתב מאנגליה לזכרון מאיר

לכת"ר שבדעת, אם יזכנו הבוי"ת, לבקר בארצנו
הק' אחר החג, אבקר אצל כבוד הגרמ"ד הלוי
שליט"א ואשאל אותו. וכמדומני שיכנס בענין זה
כיון שנאמר בשם אביו הגאון זצוק"ל.

ומה שנראה פשוט לי, דכו"ע מודו דבעינן
דחי' לצוק, הנלמד מקראי ת"ר עזאזל...

ולענין שאלותיו:

ב. לכאורה כך דרך הגמ' לסייע לזכרון, לעשות
התורה כללים כללים.

בס"ד יום א' י"א ניסן תשנ"ט

לכבוד הרב הגאון המפורסם בתורתו ויראתו
וספריו הנפלאים מרביץ תוה"ק ברבים הר"ר משה
מרדכי הלוי שליט"א

שלום ברכה וכל טוב!

קבלתי הפקס בעש"ק, והנני להשיב בחפזון.

הקושיא על התז"א קושיא חזקה מאד ומה
שתי' בזה התז"א לחלק בזה בין ר"א ור"ש
לר"מ, אינו מובן כמו שכתב כת"ר. כבר כתבתי

שלמי

äããõñ ò"é úëóú ääöø äçêîäùîîë ùøä ùàìæéðâø, îüà îðãëé áí éöç÷ àìáé òìãã ïñ 543

מפני ש"עת לעשות לה'" לשמור על בית המקדש שלא יחרצ ע"י המלשינות של הכותים.

ובכן זהא דצועו צקוף מסכת ברכות ה' זה פסק של הסנהדרין, ואמרו במכות כ"ג ב' אמר רבי יהושע בן לוי שלשה דברים עשו צ"ד של מטה והסכימו צ"ד של מעלה על ידם ואלו הם מקרא מגילה ושאלת שלום בשם והצאת מעשר, הרי מצואר שהא שתיקן צועו שאלת שלום בשם מיקרי מעשה של צ"ד של מטה, שהסנהדרין פסקו כן.

ואם כנים הדברים, כי אז שפיר יש לקיים את החירוק ש"ל שלא היה שם ענין של פיקוק"ג, רק חרבץ המקדש, ופסקו שמעון הנזיק וצית דינו שמותר להפר תורה כשעת לעשות לה'.

האם נכונים הם הדברים או טעות הן צדי.

ג) מזה שמחפלא על המקד"ד דהוצאת כף ומחמה — לע"ע גם צעיני יפלא, ועדיין לא עיינתי שם.

ד) כת"ר שליט"א נודק היטב שאין הפירוש צת"י יומא ע"ט ב' "שיש להחמיר" דהיינו חומרא מחמת ספק, שהרי ספק ברכות להקל, אלא דין ודאי נאמר כאן שצריך לנהוג להחמיר לצרך ברכה אחרונה על שמי פחות ממלא לוגמיו, מעיקר הדין, שזה הוא השיעור של שמי לענין ברכה אחרונה.

ועיינתי צס"ד צתוס' הרא"ש שם וזה לשון קדשו: "וכן לענין שמי נראה שיש לצרך על היין לאחריו אפילו שמה פחות ממלא לוגמיו אע"ג דלענין יום הכפורים צעיין כמלא לוגמיו דצרכת היין לא צעיין כולי האי כי היכי דלגבי אכילה זוטא שיעורי מיום הכפורים", ומצואר שהוא דין ודאי. האם נכונים הדברים הללו?

ובשאר השאלות עדיין לא הספקתי לעיין.

ה) בודאי למדו אללכם את הדברים הקדושים המאירים והשמחים שצקונטרס מחדושי מרן רי"ז הלוי על יומא דף פ' ע"א שמצארא הא דהחזירין עתניאל בן קנו צפלפולו היינו צ"ג מידות, והדברים מוכרחים צגמרא שאם החזיר בזכרוננו את עיקר ההלכות שנשכחו א"כ לא יוכל צ"ד אחר לחלוק ולטנות, אלא שהחזירין צ"ג מידות, וע"ז אפשר לצ"ד אחר לחלוק.

אבל יש כאן שאלה: שהנה הרמב"ם ציאר בהקדמת פיה"מ שהלכה למשה מסיני היינו שאין לה שום קשר עם פסוקים ואפילו רמז לא יתכן צפסוק, וא"כ זה גופא שדן עתניאל בן קנו מי"ג מידות להחזיר לדעתו את ההלכה למשה מסיני שנשכחה, זה גופא ששייך לדעתו ללמוד זאת מהי"ג מידות, הוי פירכא והוכחה שאין זו הלכה למשה מסיני, ולכאורה נע"ג. האם יש דרך ליישב זאת?

ציקרא דאורייתא וצצפי' לדצריו היקרים משה מרדכי הלוי שולצינגר

סימן ריט

מכתב מאנגליה לזכרון מאיר

לעצמה, וזה לא שייך בפנימיות, אבל לר"א דגם הזאה א' מחלקים, א"כ אין זה משום דכל המקום כפרה א', א"כ ס"ל דמצרפים גם בזה קרבנות, א"כ ה"ה בכל פנימיות. והדברים ברורים, וראויים הם להגאון רבינו החז"א. וברור לענ"ד שזוהי גם כונת רבינו הגרי"ז צצ"ל.

בס"ד יום ג' שמיני י"ג ניסן תשנ"ט

א' מן ת"ח שבעיר הסביר לי דברי החז"א שחילק בין אליבא דר"מ ובין לר"א: דסברת ר"מ דמחלקים מקומות, דהי' שאין לחלק מתנות לפני ולפנים, כיון שהכל כפרה אחת, אבל מחלקים כל מקום לעצמו, שיש לכל מקום שם כפרה

סימן רכ

בענין טומאה היוצאה מגופו ובענין אפר פרה בזמן הגמרא ובענין צרעת באהרן

בראש"ד, והנני כותב בחפזי, וכת"ר יעיין ויזכר
היטב כיד ד' הטובה עליו ויחיל נא להודיעני.

ובדאי גם לעיין בהגהות מהרש"ס על התוס'
במו"ק ט"ו א', ואינו כעת תח"י.

ואבקשה נא מידי לעיין ברש"י שבת ס"ד
א' [ד"ה שהיא מרובה וד"ה נרבה
חנון] ולהודיעני אם יש משם מדברי רש"י הללו
ראי נחמדה לנידון דידן, ואם מתאים למה
שרוצים ללמוד מהרש"י יומא ז' א' הנ"ל. ודוק
היטב בזה.

ועוד אמרו הלומדים שי' לדון בזה מלשון רש"י
הראשון בפסחים דף כ' ריש עמוד ב',
יעויש"ה ויראה נפלאות. ומה חו"ד כת"ר
שליט"א בזה?

(ב) בענין מש"כ כת"ר בדבר אפר פרה בזמן
הגמרא — הנה על ראיות המשל"מ
יעויין מש"כ האור שמח הל' קרבן פסח פ"ז,
ועל ראיות כת"ר לריץ לי תוספת הסדר: האם
בלתי אפשרי שיהי' אדם נוהר מטומאת מת
בזה"ז? והאם הכרחי שכל אחד הוא טמא טומאת
מת? הלא יכול להיות כמו שגידלו את החינוקות
לפרה? וכמדו' שיש דברים מפורשים בזה, ואינו
זכר כעת, ויזכירני נא כת"ר. ולשונות הראש"ד
בפ"ב נזירות הכ"א ובפ"ה היינו בדרך כלל, ואם
כן הלא י"ל שר' אלעזר ואיתת' דרבא נזהרו
מלהיות טמאים במת, שיכול להיות יוצאים מהכלל
שאנו נוהר, ואולי טועה אני ומשתבש בכל זה,
ויחיל נא כת"ר להעמידני בקרן אורה בזה.
כלומר: הראש"ד מדבר בקסם כהנים שכולם טמאי
מתים מפני שלא נזהרים, וכן איזה בית אשר
תבנו לי דרצנו חיים כהן בתוס' נזיר נ"ד ב'

בס"ד יוס ב' ויקהל שיצטר בלדר תשנ"ד
ידידי יקירי אהודי שליט"א
נעימות צימינו נלח!

תודה רבה מאד מאד על ששימחני בספרו
החדש היקר הנפלא מאד, לחזתיו ולא ארפנו,
ולא זמתי מחצבו. יהי לנו שיוסף עוד כהנה
וכהנה נטיעות של שמחה מלבלבות עושות פרי
למינהו בגן תורתנו הקדושה והטהורה להאיר
לארץ ולדריס עלי' במאור דבריו הנחמדים מזהב
ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת נופים.

(א) ואשר האריך מעכתר"ה לחקור מאי טעמא
ייקרא צועל נדה טומאה היוצאה
מגופו, הנה כבר האיר עיינינו בזה מאור עיינינו
הגאב"ד דטשעצין זיע"א ב"דוצב מישרים" ח"א
סי' ח' כשהצליע במתק לשונו הזהב שהטעם בזה
פשוט: "משום דכתיב "ותהי נדמה עליו" חשיב
כיוצא מגופו", יעויש"ה בדבריו הקדושים, וממילא
א"ש הכל, ול"ש כלל כמוצן לאוכל נבלת עוף
טהור שרצה כת"ר לדמות לזה. ויעויש"ש ב"דוצב
מישרים" שנוסף להרש"י דיומא ז' א' ציין גם
לדברי הר"ש בכלים פ"א מ"ה, יעויש"ה בר"ש,
וציין גם להתוס' דילן דמו"ק ט"ו א' [במהדורה
החדשה הוכנס ד"ז במקומו מהשמטה שהיתה
במהדורה הקודמת בחלק ג', עיי"ש ותצין].

ובאמת כמדו' שמענ"ס הסוגיא דיומא אין ראי',
דיעויש"ש בתוס' ו' ב' שפירשו גם צלי
זה שמיקרי יוצאה מגופו, ולשון רש"י ג"כ הי'
אפ"ל שאינו כטמא מת, וכמדו' שכבר האריך
בכ"ז הגאון ה"חשק שלמה" בשו"ת "עני צרושים"
על יו"ד בסימן ל"ט, יעיי"ש וימצא נחת ועונג
בזה, וצ"ב אם הראש"ד המוצא שם ב"עני צרושים"
מתאים עם הביאור של ה"דוצב מישרים" הנ"ל